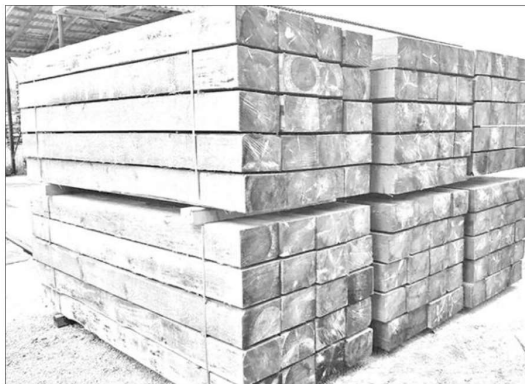

Nolietoto gulšņu pārstrāde diskusiju krustgūnīs

Vietalvas pagasta iedzīvotāju grupa turpina vākt parakstus

KOKA GULŠŅI — materiāls, ko joprojām plaši izmanto.

Foto no "Staburaga" arhīva

Līdz 10. janvārim turpinās sākotnējā sabiedriskā apspriešana par SIA "Taka M" ieceri savā ražošanas teritorijā "Vesetkalns" Vietalvas pagastā veidot nolietoto dzelzceļa koka gulšņu un citu impregnēto kokmateriālu pārstrādi. Līdz šim datumam pagasta iedzīvotāju grupa vāc parakstus iniciatīvu portālā www.manabals.lv, lai nepieļautu šāda veida darbību Vietavā. Viedokļu atšķirība šajā jautājumā radījusi karstas diskusijas.

SANDRA PUMPURE

Vēlas konkrētību

Kā jau iepriekš informēja "Staburags", saistībā ar uzņēmuma iecerēto darbības paplašināšanu, Vides pārraudzības valsts birojs pērnā gada 14. septembrī pieņēma lēmumu sākt ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru, un izsludināja arī sākotnējo sabiedrisko apspriešanu no 17. novembra, kas bija paredzēta līdz 19. decembrim, bet pēc iedzīvotāju uzstājības termiņš pagarināts. Notika arī sākotnējās sabiedriskās apspriešanas sanāksme, kas bija atālināti. Pēc tās vietvaldības vairākums bija noskaidrojis kategoriski — nekādu atkritumu pārstrādi viņiem pagastā nevajag, uzsākot parakstu vākšanu. Tos paredzēts iesniegt pašvaldībā.

Kā atzīst Vietalvas iedzīvotāju pārstāve (vārds un uzvārds zināms — aut.) — jautājumam un bažu ir daudz, bet konkrētu atbildi maz.

— Uzņēmumam esam prasījuši faktus, piemēram, par līdzīgas iekārtas darbību citviet, jo, cik mums zināms, nekur citur Eiropā tādas nav. Tas ir kas jauns, un cilvēkus bieži baida viss jaunais. Nav arī precīzi zināms, kādas sekas gulšņu pārstrāde radīs, uz ko saņemam tikai atbildi, ka negatīvas ietekmes nebūs. Lielā

koties atbildes ir — iespējams, varbūt, vērtēsim, skatīsimies, bet ne konkrētu faktu. Visi satraucas par savu, ģimenes veselību, apkārtni un zemi. Saprotu arī uzņēmumu, kas vēlas ne tikai ražot, bet nolietoto produkciju arī pārstrādāt, kas būst nekaitīgi apkārtnē. Tomēr, kamēr tas nav pierādīts, lielas uzticības nav. Kas notiek ar ķīmiskajām vielām šādā gazifikācijas iekārtā, esam prasījuši skaidrojumu arī ķīmiķiem, un vēl gaidām atbildi. Tagad katrs saka savu, bet gribas pārlicību — kur ir tā patiesība. Neesam pret uzņēmējdarbību, bet satrauc vide un pārējās vērtības, ko tas viss varētu ietekmēt, — teica vietvaldiete.

Ja ražo, vajag arī utilizēt

Pēc iedzīvotāju saasinātās reakcijas savu viedokli vēlreiz vēlējas paust arī uzņēmuma vadība, tiekoties ar pašvaldības pārstāvjiem un nosūtot SIA "Taka M" valdes priekšsēdētāja Andreja Lohmanova parakstītu vēstuli Aizkraukles un Madonas novada domei, Vietalvas pagasta iedzīvotāju pārstāvei, Vides pārraudzības valsts birojā un "Staburagam". Tajā vēlreiz skaidrots jau tas, par ko informēja un runāja sākotnējā sabiedriskajā apspriešanā. Pārmetumus par slēptu darbību vai centieniem maldināt sabiedrību SIA "Taka M" kategoriski noraida.

Kā uzsvērts vēstulē, SIA "Taka M" iecere balstīta uz aprites ekonomikas principiem — kontrolēti utilizēt materiālus, kas var radīt kaitējumu videi un cilvēkiem, tādējādi arī mazinot atkritumus, kuru apjoms pasaulē tikai pieaug. Kā piemērs minētas Skandināvijas valstis, kur ražotājs pats utilizē savus produktus pēc to kalpošanas beigām.

— Kad uzņēmums sāka savu darbību, kas arī saistīta ar riskiem

videi un cilvēku veselībai, ar līdzīgu negatīvu kampaņu nesaskārimies, lai gan, mūsaprāt, potenciāli bīstamāka ir tieši kokmateriālu impregnēšana ar kreozotu. Savukārt jaunā pieteiktā darbība paredz vien nolietoto impregnēto kokmateriālu, kam sastāvā palikusi tikai daļa no sākotnēji koksniē iespiestā antiseptiķa, utilizāciju. Turklāt šo atonju gadu laikā, kopš strādājam, uzņēmums nav pieļāvis nevienu tehnoloģisko avāriju, kas būtu radījusi kaitējumu videi un cilvēku veselībai. Arī Valsts vides dienests savās ikgadējās pārbaudēs nav konstatējis pārkāpumus. Tad kāpēc tagad jāapsauba uzņēmuma spējas nodrošināt no jauna pieteiktās darbības tehnoloģiskā procesa precīzu ievērošanu un spēju nodrošināt vides aizsardzības un sanitārās normas? — teikts vēstulē.

Tā nav parasta dedzināšana

Darbības atļauja, ja SIA "Taka M" tādu saņem, būst precīzi norādīts, kādus atkritumus un kādos apjomos drīkstēs pārstrādāt, un tie būs atkarīgi no ietekmes uz vidi novērtējuma aprēķinātajām gaisa un cita radītā piesārņojuma pieļaujamajām normām.

— Gazifikācija nav parasta sadedzināšana, tā ir atkritumu pārstrāde bezskābekļa vidē, lai iegūtu deggāzi. Šie procesi kardināli atšķiras. Turklāt "Taka M" plāno uzstādīt modernu gazifikācijas iekārtu atkritumu termokīmiskai pārstrādei. Tā sastāv no pirolīzes reaktora, kur noslēgtā traukā bez skābekļa un tiešas liesmas klātbūtnes 800 līdz 1100 grādu karstumā notiek atkritumu uzkaršēšana virs to sadalīšanās temperatūras, kā rezultātā notiek ķīmiskā oksidācija, termiskā sadalīšanās un citas ķīmiskās reakcijas, kas sagrauj vielu, arī kaitīgo aromātisko ogļūdeņražu, tostarp benzopīrēna molekulas. Iekārtas otrā pakāpe ir pārdedzināšanas kamera, kurā notiek pirolīzes procesā radušos gāzu sadedzināšana 1200 līdz 1800 grādos, iegūstot siltumenerģiju, kas palīdzēs nodrošināt gan pašu gazifikācijas procesu, gan apsilušo uzņēmuma ražošanas telpas, gan dos jau esošajai darbībai nepieciešamo siltumenerģiju. Ieviešot iecerēto jauno darbību, SIA "Taka M" atteiksies no pašreizējā siltumenerģiju, tradicionālā veidā sadedzinot koksni, tādējādi radot gaisa piesārņojumu un pelnus. Gazifikācijas iekārtā radīto siltumenerģiju iegūs videi daudz draudzīgākā veidā — ar mazaku

pelnu daudzumu, faktiski gandrīz bez CO₂ slāpekļa savienojumu un putekļu izmešiem, kā arī nesadedzinot arvien jaunus mežu resursus, — skaidro uzņēmuma vadītājs.

Nevis radīt, bet mazināt

Viņš uzsvē, ka kokmateriālu impregnēšanas darbība atonju gadu laikā nav pasliktinājusi apkārtnes vides kvalitāti, lai arī tā ir salīdzinoši tuvu dzīvojamām mājām un vides objektiem. Populistikā esot iedzīvotāju iniciatīvas grupas apgalvojums, ka līdz ar jaunās ražošanas sāksanu, apdraudēti būs visi 28 000 Aizkraukles novada un ap 30 000 Madonas novada iedzīvotāji. Lai skaitļi būtu lielāki, jāpievienojot arī Ogres un Jēkabpils novadi, kuru atsevišķas daļas ir tuvāk Vietavai kā tālākās Aizkraukles un Madonas novada teritorijas.

— Ikvienam būtu jāapzinās, ka faktiski jebkura cilvēka saimnieciskā darbība nodara kaitējumu videi, tostarp mežstrāde, lopkopība un lauksaimniecība, kas atšķirībā no ražošanas Vietalvas pusē ir daudz izvērstāka. Šobrīd svarīgi ir kopīgi rast risinājumus iespējami videi draudzīgākai saimnieciskajai darbībai, ja vēlamies ne tikai tīru vidi sev apkārt, bet arī nezaudēt modernā laikmeta komfortu, ko nodrošina saimnieciskā sistēma, — rakstīts vēstulē.

Vēlākā sarunā ar laikrakstu Andrejs Lohmanovs atzina, ka ikvienam jāpārskata novecojušie uzskati, jo esošā ražošana un tās uzturēšana Eiropas Savienībā būtiski atšķiras no padomju laikiem, kad kreozots bija daudz kaitīgāks nekā pašreiz izmantotais. Šobrīd uzņēmums to jau atīrītu un atbilstoši normatīviem ievērot Dānijas. Turklāt ražošanas procesu regulāri uzrauga un pārbauda.

— Šodien nemaz nevar strādāt, pārkāpjot normas, jo tādā gadījumā ražošanu uzreiz slēgtu. Paredzētā iekārta ir dārga, un nevēlamies ieguldīt lielus līdzekļus, riskējot kaut ko pārkāpt, kas var draudēt ar darbības apturēšanu. Iedzīvotāji satraucas par tīru vidi, mežiem, ko, viņu prāt, varētu apdraudēt gulšņu pārstrāde, lai arī tā tas nevar pat būt. Arī es pats sēņoju Vietalvas apkārtnē, un mani patiešām satrauc, ka tie paši nolietotie gulšņi atrodami dabā, tāpat kā citi atkritumi, kas arī nodara kaitējumu videi. Tieši to vēlamies novērst, nevis radīt vēl lielāku kaitējumu, — teica SIA "Taka M"

valdes priekšsēdētājs Andrejs Lohmanovs.

Nebūs ātri un vienkārši

Ko par šo jautājumu domā pašvaldībā? Aizkraukles novada dome priekšsēdētāja vietnieks Andris Zālītis atzīst, ka viss ieceres process ir tikai pašā sākumā, bet diemžēl diezgan neveiksmīgs no savstarpējās komunikācijas viedokļa.

— Būtiskākais — pašvaldība šobrīd nav pieņēmusi nekādu lēmumu vai jau piekritusi uzņēmuma darbības paplašināšanai. Ir izsniegta tikai izziņa, ka šī vieta saistībā ar teritorijas plānošanu atbilst šādai darbībai. Priekšā vēl ilgs process, lai kaut kas notiktu. Vides pārraudzības valsts birojs pieņēmis lēmumu, ka nepieciešama ietekmes uz vidi novērtēšanas procedūra, kas sākusies. Notiek arī projekta sākotnējā sabiedriskā apspriešana, un līdz 10. janvārim visi var iesniegt savu priekšlikumus un bažas. Pēc tam to visu ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma izstrādātajās apkopos un nosūtīs Vides pārraudzības valsts birojam, kas tālāk dod uzdevumu izstrādāt ziņojumu par plānotās darbības ietekmi uz vidi. Tajā būs pieminēti visi riski, kas jāņem vērā. Pēc ziņojuma izstrādes vēlreiz notiks sabiedriskā apspriešana un tikšanās ar iedzīvotājiem, kas visticamāk būs klātienē. Izvērtējot to visu, tikai tad Vides pārraudzības valsts birojs dos savu atzinumu. Valsts Vides dienests lems par atļaujas izsniegšanu darbībai un pašvaldība pieņems savu lēmumu par iespējamo darbību, — teica Andris Zālītis.

Viņš atzina, ka šobrīd ap šo jautājumu ir daudz emociju, bet visu nosaka likumi un normatīvi, kas uzņēmumam būs jāievēro, lai izveidotu ražošanu un darbotos. Tās ir prasības, kas jāparedz un jāizpilda.

— Pašvaldībai noteikti ir svarīgas iedzīvotāju intereses, bet svarīgāks ir arī uzņēmēju vēlmēs. "Taka M" šobrīd ir lielākais uzņēmums Vietalvas pagastā, kas arī ir nozīmīgs, un līdz šim tas visas normas un prasības ir ievērojis. Vēlreiz uzsvēru, ka nekādi lēmumi pašvaldībā nav vēl pieņemti, bet nevaram apstrīdēt Vides pārraudzības valsts biroja lēmumu veikt šo ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru, ja ir uzņēmuma pieteikums veikt konkrētu darbību. Rūpīgi skatīsimies un sekosim līdzi procesam, kas nav ātrs, un visticamāk, iegūs līdz gada beigām, — teica Andris Zālītis. ♦

MAF
Mediju atbalsta fonds

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par materiāla saturu atbild laikraksts "Staburags".